Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2025–2026

21 501-32 Landbouw- en Visserijraad

Nr. 1825

BRIEF VAN DE MINISTER EN STAATSSECRETARIS VAN LANDBOUW, VISSERIJ, VOEDSELZEKERHEID EN NATUUR

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 3 juli 2026

Op 22 en 23 juni jl. vond de Landbouw- en Visserijraad (hierna: Raad) plaats in Luxemburg. Met deze brief informeren wij de Kamer over de uitkomsten van de Raad.

I. Verslag Landbouw- en Visserijraad d.d. 22–23 juni 2026

Diversenpunt Voorzitterschap: Voortgangsrapportage Meerjarig Financieel Kader – Verordening betreffende de voorwaarden voor steun van de Unie voor visserij, aquacultuur en maritiem beleid voor de periode 2028–2034
Op voorspraak van het Cypriotisch voorzitterschap werd tijdens de Raad het agendapunt over een deelakkoord voor de sectorale verordening voor visserij, aquacultuur, maritiem beleid en oceaanpact onder het volgende MFK aangepast naar een diversenpunt waarbij het voorzitterschap de Raad informeerde over de voortgang van de onderhandelingen.

Zowel de lidstaten als de Europese Commissie (hierna: Commissie) vonden dat aanzienlijke vooruitgang is geboekt. Tegelijk bestonden er nog te veel onzekerheden voor veel lidstaten om nu al in te kunnen stemmen. De zorgpunten van veel lidstaten hadden betrekking op onduidelijkheden ten aanzien van financiering van de wettelijke taken (datacollectie, controle en handhaving) en op de uitwerking van het Do No Significant Harm (DNSH)-principe; het principe heeft als doel dat er geen ernstige afbreuk mag worden gedaan aan bestaande EU-milieudoelstellingen. Deze aspecten zijn geen onderdeel van de sectorale verordening, maar van respectievelijk de verordening betreffende Nationale en Regionale Partnerschapsplannen (NRPP) en de verordening betreffende het prestatiekader. Daarnaast bestonden bij enkele lidstaten en de Commissie nog zorgen over de onvolledige omzetting van het WTO-akkoord over visserijsubsidies en het al dan niet expliciet opnemen van subsidiemogelijkheden voor de nieuwbouw van vaartuigen. Nederland herkende enkele van de zorgen die verschillende lidstaten opbrachten, met name over de financiering van de wettelijke taken en het DNSH-principe, en maakte

kst-21501-32-1825
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2026

daarom nog een studievoorbehoud. Het Cypriotisch voorzitterschap gaf aan tot de laatste dag van zijn mandaat te proberen om tot een akkoord te komen.

Duurzame visserij in de EU: stand van zaken en oriëntatie voor 2027 en de evaluatie van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid
De Commissie presenteerde de evaluatie van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid (GVB) en de jaarlijkse Commissiemededeling over de stand van zaken van duurzame visserij in de EU en de oriëntatie op de vangstmogelijkheden voor 2027 en gaf aan dat steeds meer visbestanden duurzaam worden beheerd. Tegelijkertijd is er echter ook een toename van visbestanden die niet herstellen, vooral in de Oostzee en de Keltische Zee. De Commissie benadrukte het belang van een goede balans tussen vlootcapaciteit en vangstmogelijkheden en sprak haar zorgen uit over de impact van de hoge brandstofprijzen op het verdienvermogen van de visserijsector. Om de huidige brandstofprijzencrisis het hoofd te bieden heeft de Commissie het crisismechanisme onder het Europees Fonds voor Maritieme Zaken, Visserij en Aquacultuur (EMFAF) geactiveerd als oplossing voor de korte termijn. Voor de lange termijn is de energietransitie essentieel. De Commissie onderstreepte eveneens dat lage lonen en onzekerheid over toekomstperspectief generatievernieuwing belemmeren. In dat kader werd het belang van het veiliger maken en professionaliseren van het visserijberoep genoemd. Ten aanzien van de implementatie van de aanlandplicht deelde de Commissie mede dat de doelstellingen ten aanzien van selectiever vissen en het verminderen van bijvangsten niet zijn gehaald en zij wees op het belang van het verbeteren van de vangstregistratie en de implementatie van Remote Electronic Monitoring. In het kader van de vangstonderhandelingen met derde landen gaf de Commissie aan te blijven inzetten op duurzame partnerschappen en robuuste verdeelsleutels. Tevens benadrukte zij dat een gelijk speelveld voor Europese vissers belangrijk is, maar niet ten koste van duurzaamheid mag gaan. De Commissie noemde hier ook de overbevissing door Rusland en riep zowel Rusland als de Faeröer op tot duurzame visserij.

In de Raad was brede steun voor de inzet op duurzame visserij gebaseerd op wetenschappelijke vangstadviezen. Omdat klimaatverandering en andere antropogene factoren een steeds grotere impact hebben op het herstel van visbestanden, vinden verschillende lidstaten, waaronder Nederland, het belangrijk dat een meer holistische aanpak wordt gekozen, waarbij ook het belang van stabiliteit en de sociaal-economische impact een nadrukkelijke plaats hebben in de besluitvorming. Nederland wees in dit kader onder andere op het belang van stabiliteit voor de investeringen die nodig zijn voor de modernisering en de energietransitie. Verschillende lidstaten benoemden dat meer aandacht nodig is voor de impact van toenemende populaties predatoren (aalscholvers en zeehonden) op het herstel van visbestanden.

Het belang van een goede relatie met derde landen voor duurzame visserijakkoorden, met verdeelsleutels gebaseerd op historische vangstrechten, werd ook door verschillende lidstaten benadrukt. Veel lidstaten wezen op de moeilijke uitvoerbaarheid van de aanlandplicht als een van de oorzaken voor het uitblijven van resultaten op het verminderen van teruggooi. Twee lidstaten benadrukten dat enkel inzet op controle en handhaving de situatie niet zal verbeteren. Nederland verwelkomde dat de Commissie in haar mededeling aankondigt de aanlandplicht effectiever te willen maken, en gaf aan in dit kader te werken aan een AI-systeem voor automatische vangstregistratie.

Vereenvoudiging was ook een belangrijk thema voor veel lidstaten. In dit kader werd de urgentie van een herziening van de meerjarenplannen benoemd. Nederland wees daarbij specifiek op de juridische onzekerheid van de 5%-regel. Ook werd door verschillende lidstaten benoemd dat overbodige regelgeving modernisering van de vloot in de weg staat. Het gaat daarbij om beperkingen aan investeringssteun in motoren en nieuwbouw en bijvoorbeeld het capaciteitsplafond, maar ook om de controleregels. Tenslotte gaven verschillende lidstaten aan dat het aquacultuurbeleid in een toekomstig GVB een prominentere plek moet krijgen en voldoende financiering behoeft, mocht de EU haar ambitie met betrekking tot groei van deze sector willen waarmaken.

Diversenpunt Europese Commissie: MedFish4Ever
De Commissie koppelde terug over de conferentie «MedFish4Ever» die mei jl. is gehouden in Cyprus. De Commissie was blij met de grote opkomst van landen uit het hele Middellandse Zeegebied. De discussies zagen op de cruciale rol van visserij en aquacultuur voor de kustgemeenschappen. Het visserijbeheer in de Middellandse Zee laat een positieve trend zien. De helft van de visbestanden herstelt en de MSY (Maximaal duurzame opbrengst)-doelstelling lijkt voor het eerst haalbaar. Deelnemers hebben ook duidelijk gemaakt dat er nog grote uitdagingen zijn, zoals overbevissing, en dat voor teveel bestanden nog geen advies beschikbaar is. Op de conferentie zijn de prioriteiten vastgesteld voor het komende decennium. Lidstaten aan de Middellandse Zee onderschreven de goede uitkomsten van de conferentie en waren blij met de goede samenwerking. Nederland had onder dit diversenpunt geen interventie. De volgende conferentie is in 2027 in Griekenland.

Diversenpunt Duitsland: Uitvoerbaarheid van EU-controlemaatregelen om de concurrentiekracht van de Europese visserijmarkt te behouden
Duitsland benadrukte onder dit diversenpunt het belang van eenvoudige en goed uitvoerbare controleregels en wees op problemen bij de uitvoerbaarheid van de tolerantiemarges in de schattingen van het vangstgewicht aan boord. Tevens wees Duitsland op het belang van goed werkende IT-systemen en interoperabiliteit en op aanhoudende problematiek bij invoering van het IT-CATCH systeem voor im- en exportcertificaten. Elf lidstaten, waaronder Nederland, steunden het diversenpunt van Duitsland. De Commissie zegde toe om met een transparante en inclusieve werkmethode, in intensief overleg met de lidstaten, te blijven werken aan uitvoerbare regelgeving. De Commissie noemde de uitvoeringsverordening voor de weegverplichtingen cruciaal en benoemde eveneens de successen die al bereikt zijn na invoering van het IT-CATCH-systeem met betrekking tot het weren van illegale visproducten van de Europese markt.

Diversenpunt Letland: Europese visserij in West-Afrika: vooruitzichten en volgende stappen
Letland vroeg aandacht voor het specifieke belang van een visserijakkoord tussen de EU en Mauritanië voor de Letse visserijsector. Letland noemde de Europese inzet in de onderhandelingen op het gebied van vangstmogelijkheden te laag en wees op het risico van het mislukken van de onderhandelingen. Niet alleen zou dit desastreus zijn voor de Letse visserijsector, ook zou de EU volgens Letland invloed verliezen in de regio. Daarnaast wees Letland erop dat wanneer de EU niet slaagt in het afsluiten van een duurzaam visserijakkoord, andere landen zoals Rusland en China de visserij zullen overnemen. Veel lidstaten, waaronder Nederland, herkenden de zorgen van Letland en spraken de hoop uit dat op politiek niveau snel een akkoord kan worden bevonden. De Commissie gaf aan zich te blijven inzetten om zo snel mogelijk een visserijprotocol met Mauritanië af te sluiten, maar niet tegen elke prijs. Het akkoord moet

economisch gezond, wetenschappelijk onderbouwd en financieel aantrekkelijk zijn. De Commissie gaf ook aan oog te hebben voor de specifieke afhankelijkheid van Letland van dit akkoord en wees de lidstaten op de mogelijkheid onbenutte quota te herverdelen.

Diversenpunt Voorzitterschap: Stand van zaken huidige wetgevende voorstellen (PRM-verordening; Diertransportverordening)
Het Cypriotisch voorzitterschap informeerde de Raad over het voorlopige akkoord met het Europees Parlement over de verordening inzake plantenvermeerderingsmateriaal (PRM) en gaf een stand van zaken van de besprekingen over de Diertransportverordening.

Verordening inzake plantenvermeerderingsmateriaal

De meerderheid van de lidstaten gaf aan ingenomen te zijn met de compromistekst over de PRM-verordening. Een aantal lidstaten benadrukte nogmaals het belang van een balans tussen vereenvoudiging van regels, kwaliteit van zaaigoed en technologisch innovatie. Nederland beaamde dat er een evenwichtig resultaat is bereikt.

Diertransportverordening

Bij de Diertransportverordening benoemde de Commissie dat het op dit controversiële dossier zoekt naar oplossingen. Het merendeel van de lidstaten toonde zich kritisch, met name over het evenwicht tussen dierenwelzijnsnormen, economische haalbaarheid, administratieve lasten en de impact op veehouderijen. Daarnaast benadrukten lidstaten het belang van het opleggen van dezelfde vereisten aan invoer uit derde landen en het behoudt van Europees concurrentievermogen. Slechts enkele landen, waaronder Nederland, gaven aan het dierenwelzijn tijdens transport te willen verbeteren, bijvoorbeeld door meer ruimte, korte reistijden en lagere temperaturen. Nederland gaf aan dat het de verbeteringen in de huidige teksten waardeert, maar dat het teleurstellend is dat significante verbeteringen ten aanzien van belangrijke maatregelen over reistijden en temperaturen ontbreken en dat de oorspronkelijke ambitie voor beter dierenwelzijn daarmee op dit moment achterblijft.

Diversenpunt België: BSE-monitoring in Europa: afstemming op de criteria van de WOAH
België, gesteund door een groot aantal lidstaten, waaronder Nederland, stelde dat de epidemiologische situatie rond Boviene Spongiforme Encefalopathie (BSE) sinds de invoering van de EU-maatregelen voor BSE-monitoring en -bestrijding in 2001 aanzienlijk is verbeterd. België verzocht de Commissie om de huidige EU-monitoringsprogramma's, in lijn met de aanbevelingen van de Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid (EFSA), aan te passen aan de criteria van de Wereldorganisatie voor Diergezondheid (WOAH) uit 2023.

België benadrukte dat het huidige monitoringssysteem kostbaar is en dat de vrijkomende middelen kunnen worden ingezet voor de monitoring en bestrijding van zoönose en andere opkomende dierziekten. Daarbij werd onder meer opgemerkt dat eventuele wijzigingen gebaseerd moeten zijn op de meest recente wetenschappelijke inzichten, in verhouding moeten staan tot de gezondheids- en economische risico's, voldoende flexibiliteit moeten bieden bij de uitvoering van de monitoring en tegelijkertijd een geloofwaardig minimumniveau van controle moeten waarborgen.

De Commissie nam nota van de brede steun onder de lidstaten en gaf aan voornemens te zijn de regelgeving via het *Food and Feed* vereenvoudigingspakket te actualiseren. De Commissie gaf aan uit te kijken naar een spoedige afronding van dit traject, in samenwerking met de lidstaten.

Diversenpunt Roemenië: Het in goed gemotiveerde gevallen versoepelen van de strikte beschermingsstatus van de berenpopulatie
Roemenië en Slowakije, met steun van een aantal lidstaten, agendeerden de moeilijkheden die beide lidstaten ervaren met de hoeveelheid beren en de impact daarvan op de samenleving. Gevolgen zijn onder andere toenemende aanvallen op mensen, schade aan landbouw en hoge maatschappelijke (compensatie)kosten. Middels het diversenpunt vroegen de betrokken lidstaten aan de Commissie om meer flexibiliteit te bieden in de strikte beschermingsstatus van beren. Verschillende lidstaten spraken steun uit voor een discussie op EU-niveau over meer flexibiliteit bij het beheer van berenpopulaties binnen het kader van de Habitatrichtlijn, met name waar het gaat om het beperken van risico's voor de veiligheid van mensen. Daarbij werd benadrukt dat een wetenschappelijke onderbouwing van eventuele maatregelen essentieel is.

De Commissie erkende de uitdagingen en zei klaar te staan om lidstaten te ondersteunen bij het vinden van praktische oplossingen. De Commissie gaf aan uit te kijken naar de suggesties van lidstaten in het kader van de stresstest van de Habitatrichtlijn. Nederland intervenieerde niet.

Marktsituatie, in het bijzonder na de invasie van Oekraïne
Dit agendapunt begon met een virtuele bijdrage van vicepremier Taras Kachka van Oekraïne, die een overzicht gaf van de huidige situatie in de Oekraïense landbouwsector en de uitdagingen waarmee deze te maken heeft. Nederland, net zoals veel andere lidstaten, onderstreepte wederom zijn steun aan Oekraïne en benoemde het belang van het investeren in nauwe economische- en handelsbetrekkingen met Oekraïne. De Commissie gaf daarna een overzicht van de marktsituatie van de verschillende landbouwsectoren. De Commissie ging in op de situatie in het Midden-Oosten, die geleid heeft tot een grote stijging van prijzen voor energie, brandstoffen en meststoffen. De Commissie gaf aan dat snel doeltreffende wetgeving nodig is om agrariërs in de EU te ondersteunen. In dat kader is op 12 juni jl. een wetgevend steunpakket voor agrariërs geïntroduceerd. Over de Nederlandse positie is de Kamer geïnformeerd (Kamerstuk 2026D31252).

De Raad herkende het beeld dat veel boeren te maken hebben met hoge inputprijzen, voornamelijk voor meststoffen, door onder andere de situatie in het Midden-Oosten en Oekraïne en bedankte daarom de Commissie voor het mobiliseren van de landbouwreserve en het bieden van flexibiliteit in de nationale strategische plannen (GLB-NSP) om boeren te ondersteunen. Enkele lidstaten uitten daarbij hun zorg over de haalbaarheid van de voorgestelde maatregelen en wezen op de mogelijk aanvullende lasten voor handhavingsautoriteiten. In het algemeen waren de lidstaten tevreden met de publicatie van het Actieplan Meststoffen (hierna: het Actieplan) van 19 mei jl. (Kamerstuk 22 112, nr. 4394) om agrariërs stabiele toegang te bieden tot voldoende en betaalbare meststoffen. Nederland bedankte de Commissie voor het Actieplan en onderstreepte dat een efficiënter en verstandiger gebruik van meststoffen door hergebruik, zoals RENURE, mogelijkheden biedt om de afhankelijkheid van derde landen te verminderen. Veel andere lidstaten benoemden ook de noodzaak om op de lange termijn de invoer van kritieke grondstoffen vanuit derde landen te verminderen. Nederland wees op de noodzaak de energieafhankelijkheid en het energieverbruik in de landbouw te verminderen, innovatie en duurzaamheid in de landbouw-

sector te versterken en productiemethoden te ontwikkelen die efficiënter zijn en om veerkrachtige gewassen te ontwikkelen. Als laatste riep Nederland samen met veel andere lidstaten op om de marktsituatie te blijven monitoren.

Diversenpunt Voorzitterschap: Conferentie van de directeuren van de EU-betaalorganen
Het Cypriotisch voorzitterschap gaf een terugkoppeling van de directeurenbijeenkomst van de EU-betaalorganen van 28 mei jl. Tijdens de bijeenkomst is gesproken over de essentiële rol die betaalorganen vervullen (in Nederland de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland) in het uitvoeren van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). De Commissie benadrukte daarbij de link tussen prestatie en compliance en wees op het belang van vereenvoudiging van audits.

Voorstellen voor het gemeenschappelijk landbouwbeleid na 2027; Diversenpunt Voorzitterschap: Stand van zaken huidige wetgevende voorstellen voor het gemeenschappelijk landbouwbeleid na 2027; Diversenpunt Voorzitterschap: Stand van zaken biologische landbouw

Gemeenschappelijk Landbouwbeleid na 2027 – Flexibiliteit, subsidiariteit en gemeenschappelijke EU-doelstellingen

Het Cypriotisch voorzitterschap organiseerde een beleidsdiscussie over de vraag in hoeverre de door het voorzitterschap voorgestelde amendementen op het Commissievoorstel voor de nieuwe GLB-verordening evenwicht biedt tussen een duidelijk en coherent juridisch kader, meer flexibiliteit voor de lidstaten en het behoud van de gemeenschappelijke doelstellingen. Bij de introductie van het agendapunt gaf het Cypriotisch voorzitterschap tevens een stand van zaken over de huidige wetgevende voorstellen voor het GLB na 2027.

Veel lidstaten, waaronder Nederland, gaven aan dat de voorgestelde amendementen in de juiste richting bewegen. Daarbij werden subsidiariteit en flexibiliteit benadrukt als belangrijke uitgangspunten. Meerdere lidstaten benadrukten dat GLB-interventies moeten aansluiten bij de nationale, regionale en lokale omstandigheden. Zo pleitten enkele lidstaten ervoor om steunmaatregelen voor kleine landbouwers vrijwillig te houden. Nederland benadrukte, samen met diverse andere lidstaten, dat de gemeenschappelijke GLB-doelstellingen moeten worden gerealiseerd, maar dat het aan de lidstaten zelf is om te bepalen met welke instrumenten deze doelstellingen worden bereikt. De Commissie wees hierbij op de spanning tussen de wens van veel lidstaten voor meer flexibiliteit enerzijds en het behalen van gemeenschappelijke doelstellingen anderzijds.

Als voorbeeld van een aanpak waarbij gemeenschappelijke doelstellingen worden gecombineerd met voldoende flexibiliteit, pleitte Nederland voor het voorstel om 6% van het GLB-budget te reserveren voor jonge landbouwers, mits lidstaten voldoende vrijheid behouden om zelf invulling te geven aan de instrumenten waarmee deze doelstelling wordt gerealiseerd. In dezelfde lijn pleitte Nederland voor de herintroductie van een afzonderlijk geoormerkt budget binnen de GLB-envelop voor natuur-, milieu en klimaatdoelen. Ook andere lidstaten benadrukten het belang van een voldoende ambitieuze gezamenlijke inzet op de groene doelen, onder meer met het oog op het behoud van een gelijk speelveld binnen de Europese Unie.

Verder onderstreepte Nederland het belang van betere randvoorwaarden voor lidstaten om te kunnen kiezen voor groene GLB-maatregelen. In dat kader stelde Nederland voor om de volledige DABIS-bandbreedte geleidelijk te verlagen en de ondergrens van deze bandbreedte eventueel te schrappen, zodat lidstaten meer ruimte krijgen om een voor hun situatie passende mix van GLB-instrumenten samen te stellen. Het verlagen van de ondergrens van de bandbreedte werd ook bepleit door drie andere lidstaten.

Nederland benadrukte, zoals veel andere lidstaten, het belang van een tijdige implementatie van het nieuwe GLB, om stabiliteit en voorspelbaarheid voor begunstigden te waarborgen. Daarnaast benadrukten diverse lidstaten het belang van vereenvoudiging van het GLB en het terugdringen van administratieve lasten. Ook pleitten veel lidstaten ervoor de invulling van de definitie van de actieve boer aan de lidstaten over te laten, zodat inkomenssteun gericht kan worden ingezet. Tot slot bleven verschillende lidstaten, zoals ook eerder naar voren kwam tijdens eerdere Raadsdiscussies, kritisch over de omvang van het huidige GLB-budget.

Gemeenschappelijke Marktordening en biologische landbouw

Het Cypriotisch voorzitterschap gaf tevens een stand van zaken van de voortgang op het wijzigingsvoorstel biologische landbouw en op de huidige wetgevende voorstellen voor de Gemeenschappelijke Marktordening (GMO), onder andere over het bereikte akkoord tussen de Raad en het Parlement over de positie van de boer in keten op 5 maart 2026. Nederland bedankte het Cypriotisch voorzitterschap voor de voortgang op het wijzigingsvoorstel biologische landbouw, omdat het de ambitie op het gebied van productie en gebruik in de biologisch landbouw helpt.

De Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur,
J. van Essen

De Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur,
S.P.A. Erkens